

Asia: VN/3049/2021

Lausuntopyyntö opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

Lausunnonantajan lausunto opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

1) Opettajarekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin tuottamiin hyötyihin ja rekisterin käyttötarkoituksiin. Onko rekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset kuvattu selvitysraportissa onnistuneesti ja eri tahojen tarpeet ja näkökulmat huomioiden? (Ks. raportin luku 6, osin myös luku 7).

Kyllä. Selvitysraportissa on kuvattu hyvin opettajarekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset, ml. eri tahojen tarpeet ja näkökulmat. Opettajarekisteri mahdollistaa luotettavan tiedonkeruun opettajista ja heidän oppilaistaan sekä tietojen linkittämisen muihin rekisteriaineistoihin. Raportissa kuvataan selkeästi nykyisen, kyselypohjaisen opettajatiedonkeruun ongelmat (mm. se ei ole luotettava eikä kyselyä pysty yhdistämään rekisteripohjaisiin aineistoihin opettajista tai oppilaista). Ongelmien vuoksi nykyisen tiedonkeruun käyttöarvo tilastoinnissa ja tutkimuskäytössä on hyvin rajallinen. Nykyisillä rekisteriaineistoilla ei ole esim. mahdollista arvioida luotettavasti opettajien vaikutusta oppilaiden osaamiseen tai koulutus- tai työmarkkinamenestykseen.

2) Opettajarekisteriin liittyvät haasteet: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisteriin liittyviin haasteisiin. Onko opettajarekisteriin ja sen perustamiseen liittyvä haasteet huomioitu selvityksessä onnistuneesti? (Ks. osin luvut 6, 8 ja 9)

Kyllä. Selvityksessä on kuvattu onnistuneesti rekisterin perustamiseen ja rakentamiseen liittyvät haasteet. Tutkimuksen näkökulmasta olisi hyvä, että opettajarekisteriin saataisiin historiatietoja, mutta on ymmärrettävää, että käytännössä tämä ei välttämättä ole mahdollista.

3) Opettajarekisterin kohderyhmät ja vaiheittainen eteneminen: Pyydämme kommentteja raportissa esitettyihin opettajarekisterin kohderyhmiin ja vaiheittaiseen etenemiseen. Jos opettajarekisteri perustetaan, mitkä kohderyhmät opettajarekisterin tulisi kattaa, mitä koulutusasteita sen tulisi koskea? Miksi? Onko selvityksessä esitetty opettajarekisterin perustamisen vaiheistaminen tarkoituksenmukaista? (Ks. luku 7)

Opettajarekisteriin tulisi vähitellen sisällyttää opettajat kaikilta koulutusasteilta. Pidän kuitenkin tarkoituksenmukaisena, että opettajarekisterin käyttöönotto vaiheistetaan esityksen mukaisesti, eli alkaen alemmilta koulutusasteilta (esi- ja peruskoulutusasteilta sekä lukiokoulutukselta). Vaihteellaisuudella voidaan varmistaa tiedonkeruun ja rekisterin toimivuus sekä tehdä tarvittavia korjausliikkeitä.

4) Opettajarekisterin sisältö: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin sisältöihin. Mitä tietoja rekisterin tulisi kattaa? (Ks. luku 7.3)

Opettajarekisteri tulisi toteuttaa esitetyssä laajuudessa. On erityisen tärkeää, että opettajarekisteri on mahdollista linkittää muihin rekistereihin (kuten KOSKI-, Virta-, Varda- ja väestörekisterit). Vertaa selvityksen kuvio 1. Linkkiavainten vuoksi opettajarekisterin tietosisältö on mahdollista pitää maltillisena ja sen käyttömahdollisuudet ovat laajat.

5) Opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset: Pyydämme kommentteja opettajarekisteriin liittyviin tiedonsaantioikeuksiin ja tietosuojakysymyksiin. Pitäisikö opettajarekisterin tietojen saatavuus organisoida jotenkin toisin kuin mitä selvityksessä esitetään? (Ks. erityisesti luku 9.5; osin myös muut luvun 9 alaluvut)

Selvityksen esitys kuulostaa järkevältä.

6) Opettajarekisterin kustannukset: Pyydämme kommentteja rekisterin perustamiseen ja ylläpitoon liittyviin kustannuksiin. Onko opettajarekisterin kustannukset kuvattu selvityksessä onnistuneesti? Millaisia selvityksen ulkopuolelle jääneitä kustannuksia opettajarekisterin perustamisesta ja ylläpidosta voi aiheutua? (Ks. pääasiassa luku 8.1)

Opettajarekisterin käyttöönoton kustannusten arviointiin liittyy epävarmuutta, mutta vastaavia rekistereitä on perustettu ja niistä on saatu hyödyllistä kokemusta. Uskon, että suunnitteilla oleva opettajarekisteri kiinnostaa tutkijoita laajasti. Toivottavaa on, että opettajarekisteri tulisi tutkijoiden käyttöön lupaprosessein, jotka eivät ole liian raskaita eivätkä tietovarantojen käyttökustannukset nouse liian korkeiksi.

7) Vaihtoehdot rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle: Pyydämme kommentteja vaihtoehtoista rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle. Onko esityksessä huomioitu riittävän kattavasti muut vaihtoehtoiset tavat tiedonkeruulle? Olisiko selvityksessä esitetylle opettajarekisterille toimivaa vaihtoehtoa, joka tuottaisi tarvittavaa tietoa opettajista? Miten nykyistä kolmen vuoden välein toteutettavaa opettajatiedonkeruuta tulisi kehittää nykyisiä ja tulevia tietotarpeita vastaavaksi? (Ks. pääasiassa luku 8.3, myös 3.4)

Nykyinen kolmen vuoden välein tehtävä kyselypohjainen opettajatiedonkeruu ole riittävä tietolähde esimerkiksi tutkimuksen tai tilastoinnin näkökulmasta. En näe järkevänä kehittää nykyistä opettajatiedonkeruuta. Selvityksessä on todettu siihen liittyvät, hyvin merkittävät puutteet ja ongelmat.

8) Muut mahdolliset huomiot opettajarekisteriselvitykseen liittyen

Mielestäni opettajarekisteriselvitys on huolellisesti laadittu. Pidän arvokkaana, että opettajarekisteriä on selvityksessä verrattu muihin siihen liittyviin rekistereihin kuten Virta, Varda- ja KOSKI-rekistereihin. Opettajarekisterin suuri lisäarvo syntyy siitä, että se on mahdollista yhdistää muihin rekistereihin.

9) Kannatatteko selvityksessä kuvatun opettajarekisterin perustamista?

Kyllä

Haapanen Mika
Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu